

ستراڤن ھەڤند و ڤینی

ھەلبەست ژبوزاروکان

د. عارف ھیتو

- ستراڤن ھەڤند و ڤینی
- ھەلبەست ژبوزاروکان
- دانەر: د. عارف ھیتو
- نیگار: ئەحمەد بیری
- تیپچنین: رەھەند
- دیزاین و دەرھینانا ھونەری: ریبەر عومەر / بنگەھی ئەپل یی کومپیوتەری
- ژمارا سپاردنی: 835
- چاپخانا ھاوار / دھۆك 2005

دیاری

بو

ھەڤند و ڤینی

ئوو ھەمی زاروکیڤن دی یین کوردستانا خوشتھی

پیشگوئن

زاروڪين خوشتھی و دهلال:

ژيانا زاروڪينيی .. ژيانه کا خوش و زهلال و پر لڳينه، ليگهريان و وهرگرتنا سه ربور و
شاره زايی يين ژيانا روژانهيه .. چيروک و ستران و ياری يين هه مه رنگ، روله کی گرتنگ
دوهرار و پیشغه برنا شيانين وه داديين.

داياب گهلهك چه ز ژاروڪين خواه دكهن و هه می هه ولا وان نه وه كو زاروڪين
وان زوو فير بن و دهه می وارين خواندن و چالاکی يين روژانه دا سه ركهفتی بن. زاروڪ
ژی لبر سيبه را دايايین خواه مه زن دبن و نيغه کا ساخله می و خوشيا ژيانا وان دايايین
وانن. نه هه لبه ستين دقي پرتوڪيدا چه ز و شيرت و ناراسته يين دايايانن كو زاروڪين
وان پهيره و كهن و پيگيريی پی بكن، داكو هوون بكارن ب چالاکی سه ره دهريی دگهل
جفاکی بكن و ژلابی جفاكيغه بهينه قه بيلكرن، چ تشت ژهندي گرتنگتر نينه ده می زاروڪ
دنا فكهس و كار و هه فالين خواه دا یی قه بيلكري و خوشتھی بيت.

نه هه لبه سته .. هه رچه وا بن، ره نكغه دانا هزر كرنا جفاکينه، زاروڪ ژی كوری
سه ردهم و جفاکی خوبه و مافی وی یی ره وایه كو هه می هزر و باوهري يين جفاکی خواه
بزانيت. دوور نينه گهلهك هه لبه ست ب شيويه کی يان ئيکی دی دووباره كری بن و
قه جوين دهندك هه لبه ستاندا هه بيت، لی نه هه دووباره كرنه پالدا نا زاروڪيه كو پتر مه ژبی
خواه قه كهت و هزری دبابه تاندا بكهت.

هه قند و فينی .. دوو زاروڪين فی باژيرينه، نه هه لبه سته ژبو وان هاتينه قه هاندن
كو ببنه ستران و ل خواندنگه هين خواه بخوين، لی وان فيان پشكداريا هه فالين خواه يين

زاروڪ بڪن و هه مي پيڪهه بخوينن، ژبو قي چهندي زي نه ڦه رتوڪا سترانان هاته
چاڪرن.

باخچين سافايان

نهم زاروڪين خرقه بوين
به رهف باخچين سافا چوين

دگه ل ئيڪودووب نه ڦينين
دلي هه ڦه نا ئيشينين

دهنگي خو بلند ناکهين
چ جارن شهرا ناکهين

نهم هشارين .. نه گيڙين
قهت خه بهرا ناييڙين

خه بهر گوتن كريته
کاره که پر فهيتته

دايباين مه چه ژ مه دكهن
چ يا باش وى بو مه دكهن
*

دهوك

دهوكا من .. شارى من
توى روّناھيا چاقى من

باژپرى ئه قيندارا
جى ديروك و شينوارا

كليا شەدا و فرعيني
دناقدا گەلى دى بينى

گەلى وارى سەيرانا

یٰ هه لبه ست و سترا نا

ل نیقیٰ مزگه فتا مه زن

چه م و بیستان و ره زن

دیرا به رانی و لاله ش

پیکفه زیانه, گه له ك خوده ش

ژناقدا مشت خواندنگه هن

دهردوران .. هاقینگه هن

دهوکا من .. شاری من

توی روناهیا چاقی من

ئه م شاگردین .. چراینه

ژبو ته جان فیداینه

*

کوردستان

روناھیا چاھی من
گوری ته بيم کوردستان

مالبات و پشٲا منی
گوری ته بيم کوردستان

دیروکا وی زپرینه
گوری ته بيم کوردستان

زیره کین سینگ پیلاینه
گوری ته بيم کوردستان

* * *

کوردستان وه لاتی من
ئاوات و هیفیا من

تو ناڤ و ههویا منی
ریک و ریبازا منی

کوردستانا شرینه
پری میرگین خه ملینه

لبر دوژمنی د راستاینه
بو وه لاتی فیداینه

ئومیدا زاروکه کی

ئه ز لاوه کی کچکوکم
یی پاقرۆ خشکوکم

ئومىدا من خواندنه
نووکرن و ئەفراندنه

روژا ژ نوى هه لاتی
دی ئاڤاکهین وه لاتی

وه لاتی مه کوردانه
کوردستانا جوانه

باغ و بیستان و رهزه
گهل و گولزار و چهزه

چیاو دهشت و کابینه
خوشی وه کووی نینه

دیژم ب دل و جان
بژی بژی کوردستان

*

زاروکی ساخلام

ئەز زارۆكەك ساخلەم
يى بى ئىش و ئەلەم

پر بزاڧ و چالاكم
تشتى خراب قەت ناكم

وانەيىن خو باش دخوينم
دگەل كتيبي ب ئەفينم

جارنا دچمە ياريكا
دگەل ھەقال و بچويكا

زارۆكان نا ئىشتم
ھەردەم كەيفا وان دئىنم

پر ئەفينە دلى من
ھەقالينيە ريكا من

ئەز دلخوش و جوانم
ژبو ئايندەي ژيانم

*

خاتوونا خوانده فان

ئه ز خاتوونه ك چه له نغم
كچكه كا شوخ و شه نغم

ل خواندنگه هي دخوينم
دگه ل كتيبي ب ئه فينم

كتيبا من هه قاله
پر مفايه .. ده لاله

هه فالنو وهرن ب خوينن
دا خوشيي زي ب بينن

پيگه ب بينه خوانده فان
نه هيلين تاري و شه فان

شه فاري دريژه
يا پيسه پر قريژه

ب خوهندن وزاينى

روژا گهش دى گههينى

*

گوندى مه

گوندى مه يى جوانه

ل دورماندورى چيانه

دول و نهال ورهزه

خودان ملكهت و پهزه

كانيين ئاڤا تهزينه

سهيرانگهه و خوشينه

لسه رزير و لبه رنوارا

ل ناڤ گول و گولزارا

زاروك پيگه ياربا دكهن

ييين مهزن خوارنى چى دكهن

لدور بابى خو خرڤه ديين

سوحبەتەك خوش و شرين

بو مه به حسی خوشیی دكەت
چاقین مه ل گوندى قەدكەت

گوندى مه پر جوانه
هەر روژ مه دگەل ژفانه
كاركا نازدار

كاركا من يا نازداره
ژی وی ئیک بوهاره

پویرتی وی هیژ نه پره
قه له وه, شهنگ و خره

دگەل خو دبه مه ئاقارا
ل بهر سيبه را چنارا

ل تهؤ چه روانا دگيرينم
كاركا خو باش دچه رينم

پشتی گهړی و چه روانی
پاشی دئینم کوټانی

بهر ماکا خوځه درازیت
شیری سپی ژگوهانا دهیت
وه کو من خه ونا دینیت
که یفا دایکا خو دئینیت
کارکا منه .. ده لاله
بو من خوځ خوش هه قاله

به لاتینک

به لاتینکا ره نگاو ره نگ
دوستا من یا شوخ و شه نگ

ب گهړی لسهر ته ډگولا
خوشکه بوهارا دلا

باخی مه ته ډگولزارن
گولین ره نگین هزارن

حهزا ته روّناهييه

دوژمني ته تارييه

حهز ته دکه م پرژ دل

دی گلوپی هیلمه هل

وه ره داده پرچا من

بو ته ره وشا چافی من

*

ره نگیڼ باخچی مه

باخچی مه یی خه ملینه

مشتی گولپن ره نگیڼه

ره نگی سپی بو ناشتی

یی ره ش ژی بو تاري

رهنگی سور ژبو خوینی
یی کهسک بو دارا ژینی

رهنگی شین یی دهریانه
هندهك جاران ئاسمانه

ئهقان رهنگان تیکه ل دکه م
وهلاتی پی وینه دکه م

وهلاتی مه هه میانه
دهشت و چیا و زوزانه

کورد ته ژ خویشک و برانه
دهردی مه یی گرانه
دهرمانی مه زاینه
ئیکگرتن و ئه قینه

باران

بارانی لیکه لیکه
چبک چبک تو لیکه

زهځى يين مه خر تپهينه
ژبى ټافى هښك يينه

هه مى دار ب كوفانن
ل هښيا ته ب ژفانن

ليكه ليكه .. بارانى
كه شكه رهنگى ژيانى

تهر كه زهځى و بهيارا
خوشكه دلى جوتيارا

چيا و گرو دول و دهشت
دى بو مه بنه به ههشت

وارى مه خير و بيره
جانى خوه ددهين ژيره

*

بوهار

بھارا شوخ وشہ نگہ
پر گولین رہ نگاورہ نگہ

عہردی جوانی خہ ملاندی
ب بہر دکھن دارین چاندی

سرا زستانی بریا
خوشہ دلی مہ ہہ میا

چویچک سترا نا دیژن
کانی دزین .. ئافی درین

باعہ باعا بہر خانہ
بوہار بویکا و ہرزانہ

وہرزی خوشی و سہیرانا
پیکھہ دچینہ زوزانا

دفی و ہرزیدا نہوروزہ
ل مہ ہہ میا پیروزہ

*

نه ورۆز

ئەقرو جەژنا نه ورۆزه
ل هنگو هه ميا پيروزه

گه لي زاروكان وهرن
ستران ئبروکه دفرن

خوشکه ن گه را ديلا ني
بو قي جەژني و شه هياني

ل بيست و ئيكي ئاداري
ره وشا گه شا بو هاري

كاوه ژ چيا هاته خوار
كوشتن ئەژده هاک و مار

ل ته ژ جهان ناگر هه لكر
وه لات پر رو ناهي كر
هه قالنو .. وهرن هه لكهين
ديلانا خو شيبى گه رمكهين

ئەقرو جەژنا نەورۆزە

ل ھنگو ھەمیا پیروۆزە

جان فیدایی ۋە لاتی

دوھی ل خواندنگەھی ۋووم

وہک سوڤیی ۋلوی ۋووم

مە گوھداریا سەیدا کر

دەری ۋەژیی ۋە قە کر

زانست و شیرەت دان مە

خۆشکر ژین و ریکا مە

گوت من ھلو خواندەقان

جوان بئیسە کوردستان

کوردستان واری منە

رۆناھیا چاقین منە

دی پارێزم وەک چافی

ئەو دەدەتە من ناڧى

ھەڧالان پېڭفە بېژن

بژى بژى كوردستان .. بژى بژى كوردستان

* * *

بېبېك

مە بېبېكەك جوان ھەيە

رەوشا ناڧ مالا مەيە

وہ كو چوچكا بەھەشتى

دەنگى وى ل ھەميا خوش تى

چ جاران نا ئېشىنم

پەيڧىن خوش بو دلورىنم

نزانىت ئاخفتنى

گغ گغەكى دكەت تنى

ھندەك جاران دگرىتن

شیری دخوت و دثیتن

هه ر روژ وی همبیز دکه م

یاریو کا لبه ر ریژ دکه م

که یفا وی دهیت و دکه نیت

دایکا منژی بو دکه نیت

که نیا دایکی شرینه

چ خویشیا وه سا نینه

دایی

دلوقانی دایی

ئه ز دی که قم تایی

دایی دایی دایی

ئه گه ر توژ من دویر بی

ئیرۆکه و سوباھی

خویشی یه و ته ناھی

تو بو من رو ناھی

ژیانا من دگه ل ته

شه کره و هنگفینه

دایکا من شرینه

من كه سهك دى نينه

ژبلى ناقى دايى

ب شيرى خودان كرم
ئه ز گه لهك ب هيز كرم

ته ئه ز مه زن كرم
شيرى سينگى ته .. دا

بى دليا ته ناكه م
دى بو ته دو عا كه م

چ جار ته ژبير ناكه م
هه تا مرنى ... دايى

* * *

باب

خوشتغى من .. بابى من
توى رو ناهيا چاقى من

توى سه ميانى مالا من
خه مگينى پيدفيين من

بابی من دلوفانه

کانیکا ئومیدانه

ل هیثیییه ئەز سەرکەشم

ژنەزانی نی دەرکەشم

دا ئاڤاکەم وه لاتی

ژبورۆزا نوو هه لاتی

ب بابی خوێ دلخۆشم

یی چالاک و پر جۆشم

*

دەمژمیر

من سهعه تهك جوان ههيه

پیدیا من پی ھہیہ

قہنج پی دزانم دەمی

ھہقالا فی سہردەمی

کەنگی دچم خواندنگەھی

کیژ دەم بویاریگەھی

یا پشک کریه روژا من

ریکو پیکه کاری من

گەر روژەکی راوەستی

دی مە ھیلتە نغستی

ب شەڤ و روژان کار دکەت

مەژی مە ھشیار دکەت

تک تک – تک تک دلی من

دەنگی خوش .. سەعەتا من

*

زاروکی نەساخ

دادی کوخکا هاتیبه من
دیئشیت هه می له شی من

کوری من .. لاوی ده لال
ئه وی بو من عه مر و مال

هیژ نه بویه مه جبوری
هلوب چینه دختوری

داب ده ته ته ده رمانا
نه هیلیت ئیش و ژانا

دختور پر دلوقانن
گه له ک تستان دزانن

خوه نیژیک که نه ترسه
چ یا ته بقیئت ژی ب پرسه
ده رمانین وان شرینن
زاروکان نا ئیشینن
دپاریژن ساخله میا مه

خوش دکن ژيانا مه

هونه رمه ند

هوين دزانن نهز کيمه

یی پر چه ز و هیقیمه

یی پر دوست و هه قالم

خودان دهنگهك زه لالم

لاوهك رهند و ئازامه

بوزاروكان برامه

های ژ خوه هه مه نه گيژم

سترانين خوش ديژم

بوزاروڪا و ژيانی

حه ژيكرنی و قيانی

ئاوازين من پر خوشن

مشتی هشیاری و جوشن

هونه رمه ندی پر زانم

ئه ز سه ره به سستی و ژیانم

*

پاریزه ر

ب چانته یا دیپلومات

ژده ری داد گه هیقه هات

چاقین وی پر هیقینه

سوحبه تا وی شرینه

ئه وه کوردی پاریزه ر

هه ر چ که سی ده ره به ده ر

دی مافی وی پاریزیت

ل ته ژ جیهانی دی بیژیت

پاراستنا مافی گه ل

روناهیی دهیلته هه ل

رۆنایا مه کوردان
شهوقی ددهت خرعهردان
*

ئه ندادزیارا جوان

کچکه کاره نند و جوانم
چافی چیا و کوردانم

یا خواندیمه و ده لالم
خودان مال و هه قالم

کوردستان مالامنه
جوانیا وی ژمنه

دی بمه ئه ندادزیار
پرزیرهك و شه هره وار

ئاڦاھىيان بلندكەم
رەوشا باژپىرى رندكەم

ئەندازىارا چالاكم
خواندنگەھان ئاڦاكم

گەلەك ب رىكوپىكم
نەخشەيەكى دى چىكم
نەخشەيى كوردستانى
دى خوياكەم ل جىھانى

قوتايى ماموستا

خويندكارم پەرورەرىمە
يى ب ئومىد و ھىقىمە

عاشقى زانينىمە
ھەردەم ئەزىي ئىكىمە

ئەزىي گۆھدار و باشم

راستی بیژم نه شاشم

من دقیت بيمه ماموستا
زاروکان فیرکه م ژ راستا

دا نه مینیت نه زانین

زانین ژبانہ و هه بین

*

قوتایی نوژدار

قوتاییه کی ب ژقانی

گه له ک تستان دزانم

سپیدی ژ خه و رادیم زوو

هه لد کیشم بایه کی نوو

پاشی دچم قوتابخانی^۶
جھی زانین ومانی^۶

من دقیت بيمه نوژدار
دهرمانکه م خه لکی^۶ هه ژار

خزمه تکرنا وه لاتی
جوانترین خه لاتی

وه لاتی^۶ مه جوانه
ناقئ^۶ وی^۶ کوردستانه
*

سرودا من

رهنگین بوھاری^۶
ژی^۶ هاته خواری^۶

که سک و سور و زهر
خوشیا ههر و ههر

ناقی سه باری
ل مه ها ئاداری

ئالا که فته سه ر
نه ورۆز هاته ده ر

سه ر چقا داری
مه ل دوی دا ری
ل ئاسمانی واری
ب خوها ژباری

ببله کی خواند
ئیکی گوله ک چاند
فرۆکه ک فراند
ئازادی زفراند

ئالایی منه
ریبازا منه
ژیانا منه
یا بابی منه

ئالایی ره نگین
ناشتی و ئه قین
روژین پر که نین
ده رسو کا ب خوین

ئومیدا منه
درووشمی منه
گیانی منه
سروودا منه

سه رهستی و ژیان
خووشی و پیکه مان
ناقی کوردستان
دهوله تا کوردان

دهوله تا کوردان

دلی من بو ته
مالی من بو ته
ژی من بو ته
دهوله تا کوردا

مه شوردهش دانا
ل هیفیا ژفانا
ب خوھ و کوفانا
دهوله تا کوردا

له شکه ری مه یه
ب ناقی مه یه
ژ خوینا مه یه
دهوله تا کوردا

مه سۆزه کا دای
ل سه ری چبای
بلند کهین ئالای
دهوله تا کوردا

روژا هه لاتی
بو مه خه لاتی
مزگینیا هاتی
دهوله تا کوردا

* * *